

*Program zajęć wyrównawczych w
nauczaniu zintegrowanym w
Zespole Szkół Sportowych w
Mysłowicach*

Opracowały :

- mgr Danuta Pardon*
- mgr Mirosława Styczeń*

Mysłowice 2002 r.

Nauczanie zintegrowane jest bazą umiejętności i wiadomości dziecka , z której czerpie informacje potrzebne w dalszej edukacji i życiu . Na tym etapie kształcenia istotne są umiejętności mówienia , czytania , pisania i liczenia . Droga do ich zdobycia jest jednak długa i skomplikowana . Wymaga wielu zabiegów natury dydaktyczno – metodycznej ze strony nauczyciela , aktywnej pracy samego ucznia jak i współpracy rodziców .

Opanowanie tych umiejętności to jeden z najważniejszych elementów , który gwarantuje uczniom osiągnięcie dobrych wyników w nauce . Zdarza się jednak , że opanowanie niektórych umiejętności należy do najtrudniejszych zadań w pierwszym etapie nauczania .

Następstwem tego jest niedowartościowanie samego ucznia i brak mobilizacji do dalszego uczenia się . Mając na uwadze dobro dziecka i jego prawidłowy rozwój intelektualny , społeczno-emocjonalny podjęliśmy pracę nad zbudowaniem programu zajęć dydaktyczno- wyrównawczych na użytek nauczycieli nauczania zintegrowanego w Zespole Szkół Sportowych w Mysłowicach .

Mamy nadzieję , że przedstawione tu propozycje , przemyślenia i wskazówki pomogą w ukierunkowaniu pracy z dzieckiem .

CHARAKTERYSTYKA ZABURZEŃ BĘDĄCYCH PRZYCZYNĄ NIEPOWODZEŃ SZKOLNYCH.

I. ZABURZENIA ROZWOJOWE

1. OBNIŻONA SPRAWNOŚĆ INTELEKTUALNA

- niższa od przeciętnej sprawność intelektualna powstała w okresie rozwojowym dziecka ,
- upośledzenie umysłowe związane z jedną lub większą liczbą zaburzeń w zakresie : dojrzewania , uczenia się i społecznego przystosowania ,
- mała zaradność i powolne tempo pracy ,
- prymitywne wypowiedzi ,
- trudności w uczeniu i opanowaniu nowych pojęć , umiejętności i sprawności .

2. NIERÓWNOMIERNY ROZWÓJ CENTRALNEGO UKŁADU NERWOWEGO

- upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim ,
- inteligencja niższa niż przeciętna ,
- zakłócenia spostrzeżeń wzrokowych ,
- zakłócenia spostrzeżeń słuchowych ,
- opóźnienie i zakłócenia rozwoju ruchowego , łącznie z zakłóceniami lateralizacji ,
- zaburzony rozwój procesów emocjonalno-motywacyjnych .

3. NISKA SPRAWNOŚĆ PERCEPCJI WZROKOWEJ

- opóźnienia rozwojowe w dziedzinie wyodrębniania i różnicowania kształtów różnego typu ,
- wady wzroku np. nadwzroczność , astygmatyzm zezy (chodzi tu o widoczne wady , które nie są wyrównywane leczeniem ,
- trudności w całościowym ujęciu wyrazów (mylą wyrazy o podobnej strukturze graficznej np. rok-rak , długi –drugi) ,
- nie spostrzegają wszystkich elementów w wyrazie czyta kratka-zamiast krata , opuszcza litery i sylaby w wyrazach ,
- mylą kierunki : strona prawa –lewa , góra –dół ,
- mylą znaki graficzne : litery i cyfry o podobnych kształtach np.: d-p , p-g , 3-E , a-o , n-u , b-g ,
- przestawiają liter i cyfr w liczbach np.: od-do , kot-kto, wór- rów ,

- opuszczają litery , sylaby , całe słowa , a nawet wersy tekstu ,
- niewłaściwie rozplanowują pismo w zeszytach ,
- nie mieszczą się w liniach ,
- popołniają błędy ortograficzne (z powodu słabszej pamięci wzrokowej nie zapamiętują graficznych znaków i poprawnej pisowni),
- w dalszej nauce dochodzą trudności w nauce geografii , geometrii , biologii .

4 . NISKA SPRAWNOŚĆ PERCEPCJI SŁUCHOWEJ .

- trudności w pisaniu ze słuchu ,
- błędy w różnicowaniu dźwięków pokrewnych , akustycznie bliskich np.głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych : b-p , d-t , g-k ,
- pomijanie niektórych liter , sylab , końcówek w wyrazie ,
- błędy w różnicowaniu podobnych dźwięków jedno- i dwuliterowych np.: c- cz , s-sz , dz-dż ,
- błędy w pisaniu spółgłosek zmiękczonej w dwojaki sposób (przez kreskę lub „i”) , ć-ci ,ś-si ,ń-ni ,ź-zi ,
- przy czytaniu dziecko literuje i sylabizuje z równoczesnym powtarzaniem przeczytanych uprzednio części wyrazu ,
- gorsza pamięć słuchowa , utrudniająca naukę wiersza , tabliczki mnożenia ,
- ubogie słownictwo oraz wady wymowy ,
- nieprecyzyjne wymawianie grup spółgłoskowych , opuszczanie głosek w wyrazach : gardło , garstka , warstwa ,
- słabe różnicowanie głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych: b-p, w-f, g-k, d-t ,
- upodobnienie głosek zbliżonych do siebie fonetycznie : c-cz , s-sz (szosa-szosza , suszarka-szuszarka) ,
- wadliwa artykulacja głosek , wymawianie l-jako i , lato-jato , k-t , kolej-tolej ,
- nieprawidłowa budowa aparatu artykulacyjnego – jąkanie , mowa bełkotliwa , rwanie , seplenienie , szeplenienie .

5 . ZABURZONA SPRAWNOŚĆ RUCHOWA I MANUALNA .

- mała aktywność ruchowa ,
- ogólna niezręczność ruchowa ,
- brak koordynacji ruchów przy udziale różnych grup mięśniowych ,
- trudności w utrzymaniu równowagi przy staniu na jednej nodze i innych ćwiczeniach gimnastycznych ,
- unikanie zabaw ruchowych ,
- zakłócenie koordynacji wzrokowo-ruchowej w zabawach (rzut piłką,gra w klasy) ,

- nie umieją rzucać , łapać , kopać piłki ,
- z trudem uczą się jeździć na rowerze , łyżwach ,
- brak precyzji ruchów , napięcie mięśniowe i współruchy ,
- nie kończą pracy , mają trudności w koncentracji uwagi ,
szybko zniechęcają się ,
- nie nadążają za rówieśnikami w czasie klasówek i dyktand ,
- rysują niechętnie ,prace są niedbałe ,poplamione podarte , pogniecione ,
- brak precyzji ruchów drobnych ,
- mało samodzielne ,
- codzienne czynności wykonują wolno ,
- często psują i niszczą zabawki ,
- trudności przy zapinaniu guzików , wiązania sznurowadeł ,
- mała precyzja dłoni i palców ,
- nieprawidłowe trzymanie ołówka , pióra itd.,
- zeszyty są niestaranne , pomazane ,
- niezręcznie wycinają ,
- zbyt silny nacisk długopisu , łamanie kredek ,
- ruchy ręki są gwałtowne , mało płynne .

II . ZABURZENIA W ROZWOJU SPOŁECZNO-

EMOCJONALNYM.

1.Nadmierna potrzeba aktywności ruchowej :

- nie potrafią usiedzieć spokojnie w ławce , kręcą się , wiercą , zmieniają pozycję , bawią się przyborami szkolnymi ,
- chwilowo reagują na uwagi nauczyciela ,
- opanowanie nadruchliwości przekracza możliwości dziecka .

2.Gwałtowność reakcji :

- reakcja na zewnętrzne bodźce w sposób niewspółmierny do sytuacji np. potrącony przez kolegę „oddaje” z dużo większą siłą .

3.Nadmierna wzruszeniowość :

- ze zwiększoną siłą , przeżywają to , co dzieje się wokół nich ,
- silne reakcje uczuciowe spowodowane przez brak akceptacji otoczenia .

4.Nadpobudliwość poznawcza :

- trudności z koncentracji uwagi ,
- nie potrafią się skupić na jednej czynności przez dłuższy czas ,
- często nie wiedzą o czym była mowa na lekcji ,
- odpowiadają bez zastanowienia (często źle) ,
- podnoszą rękę jeszcze przed zakończeniem pytania ,
- często rozwiązują zadania szybko i bezmyślnie .

III . NIEPRAWIDŁOWOŚCI W PRZEBIEGU PROCESU DYDAKTYCZNEGO .

- 1 . Trudności spowodowane dużą absencją ucznia – choroby , zmiany szkół , nauczycieli .
- 2 . Nieprawidłowość w organizacji pracy na lekcji .
- 3 . Stosowanie nieprawidłowych metod nauczania .
- 4 . Nieodpowiednie formy pracy .
- 5 . Słabe wykorzystanie wiedzy w praktyce .
- 6 . Słaba kontrola i ocena przyswojonych wiadomości i umiejętności .
- 7 . Słaba znajomość uczniów .
- 8 . Brak należytej opieki nad uczniami mającymi trudności w nauce.
- 9 . Niewłaściwa atmosfera na lekcji i osobowość nauczyciela .

ZASADY PROWADZENIA ZAJĘĆ

WYRÓWNAWCZYCH.

W pracy wyrównawczo-dydaktycznej muszą być uwzględniane wszystkie podstawowe zasady pedagogiczne , obowiązujące również w pracy szkolnej . Często muszą one być pełniej i konsekwentniej realizowane niż w normalnej pracy pedagogicznej .

1. MOŻLIWIE PEŁNA INDYWIDUALIZACJA PRACY Z KAŻDYM DZIECKIEM .

Zajęcia należy prowadzić z dziećmi , u których występują specyficzne trudności w nauce , zaburzona analiza i synteza wzrokowa , słuchowa , sprawność ruchowa , oraz poziom myślenia dziecka . Praca z tymi dziećmi jest wyjątkowo trudna . Przejście do nowego etapu ćwiczeń wymaga wielokrotnego wykonywania przy pomocy nauczyciela, zanim dziecko samo może wykonać zadanie .

Prawie każde nowe ćwiczenie musi być demonstrowane dziecku , nie wystarczy tylko instrukcja słowna . W opanowaniu pisowni niewiele pomaga opanowanie reguł . Muszą wyuczyć się ich głównie przez pisanie pod kontrola wyrazów .

Specjalny problem stanowią dzieci nadpobudliwe , ze słabą koncentracją uwagi na zadaniach .praca z nimi wymaga ogromnej cierpliwości , wytrwałości , a także pomysłowości w obmyślaniu różnych sposobów prowadzenia ćwiczeń , aby pobudzać zainteresowania dziecka i mobilizować je do koncentracji uwagi na zadaniach .Ćwiczenia powinno się prowadzić z małą grupą dzieci równocześnie . W niektórych przypadkach konieczne jest prowadzenie zajęć oddzielnie z jednym dzieckiem . Dotyczy to zwłaszcza dzieci z zaburzeniami emocjonalnymi , nadmiernie pobudliwych , mających duże trudności z koncentracją uwagi .

Przy prowadzeniu zajęć z kilkorgiem dzieci równocześnie zawsze część ćwiczeń powinna być przeprowadzona oddzielnie z każdym dzieckiem , zwłaszcza te ćwiczenia , które sprawiają dziecku szczególne trudności .Zajęcia grupowe służą głównie opanowaniu i utrwalaniu nowych umiejętności .

2. STAWIANIE ZADAŃ DOSTOSOWANYCH DO MOGIWOŚCI DZIECKA I

ZAPEWNIENIE WARUNKÓW DO POPRAWNEGO WYKONYWANIA ĆWICZEŃ.

1 . Stawianie zadań na miarę możliwości dziecka przede wszystkim umożliwia przezwycięzenie jego niechęci do ćwiczeń .

Na skutek długotrwałych niepowodzeń w szkole powstaje u dziecka lęk przed każdym zadaniem stawianym mu przez dorosłych .

Przezwycięzenie tej lękowej postawy dziecka jest podstawowym zadaniem nauczyciela już w pierwszym dniu zajęć . Najlepszym sposobem jej przezwyciężenia jest wskazanie dziecku , że potrafi wykonać zadanie , które przed nim stawiamy . Dlatego pierwsze zadanie musi być szczególnie łatwe oraz dość atrakcyjne .

Pomoce do zajęć i stawiane zadania powinny być zawsze demonstrowane dziecku . Początkowo wykonujemy zadania wspólnie z dzieckiem . Gdy widzimy wyraźne zainteresowanie dziecka zadaniem , zmniejszamy swój udział , a następnie proponujemy samodzielne wykonanie zadania . Poprawne wykonywanie zadań jest niezbędnym warunkiem osiągnięcia wymaganych umiejętności .

Błędne wykonywanie sprzyja utrwalaniu się niekorzystnych nawyków i utrudnia osiągnięcie dalszych postępów przez dziecko .

Zasada ta może być realizowana tylko wtedy , gdy poznamy jaki jest poziom rozwoju umysłowego dziecka , poziom jego umiejętności szkolnych .Należałoby również poznać wyniki badań psychologicznych . Podczas trwania zajęć nauczyciel śledzi pracę dziecka starając się uchwycić jego wszystkie trudniejsze problemy .

W pracy z dzieckiem nie można ustalać zasadniczych etapów pracy na podstawie programów szkolnych , gdyż są one dostosowane do możliwości dzieci , które nie mają zaburzeń utrudniających naukę .

3 .POWOLNE , SYSTEMATYCZNE PRZECHODZENIE OD ZADAŃ ŁATWIEJSZYCH DO CORAZ TRUDNIEJSZYCH , OD PROSTYCH DO BARDZIEJ ZŁOŻONYCH .

Zasada ta ściśle wiąże się z poprzednią . Zachowując ją zawsze dajemy dziecku zadanie dostosowane do jego możliwości . Powolne przechodzenie od zadań łatwiejszych do coraz trudniejszych zapewniamy wtedy , gdy każde dostatecznie opanowało wykonywanie zadań nieco łatwiejszych i utrwaliło umiejętności niezbędne do podjęcia nowego zadania .Dając nowe zadanie dziecku musimy wiedzieć , jak bardzo złożoną czynność będzie musiało wykonać .

Trzeba również zdać sobie sprawę z tego jakie funkcje będą w niej angażowane , jakie umiejętności musi dziecko posiadać , żeby wykonać zadanie . Zbyt szybkie przejście do nowych problemów zniechęca dziecko do pracy , gdyż staje ono przed problemem z którym nie może sobie poradzić . Zdarza się , że w takiej sytuacji następuje pogorszenie i dziecko ma problemy nie tylko z nowym zadaniem , ale także z łatwiejszym , które uprzednio dobrze wykonywało .

Pracę z dzieckiem dyslektycznym rozpoczynamy od usprawnienia poszczególnych funkcji analizatora wzrokowego i słuchowego oraz sprawności manualnej . Stopniowo wprowadzamy coraz trudniejszy materiał do ćwiczeń usprawniających każdą funkcję.

W dalszych ćwiczeniach stawiamy przed dzieckiem zadania , których wykonanie wymaga współdziałania poszczególnych funkcji .

W ćwiczeniach czytania i pisania przechodzimy od pojedynczych liter poprzez czytanie i pisanie sylab stopniowo coraz trudniejszych , bardziej złożonych (2-literowych , 3-literowych zamkniętych , 3-literowych ze zbiegiem spółgłosek , cztero- i pięcioliterowych) do wyrazów i zdań . Na początku zajęć prowadzimy równoległe ćwiczenia usprawniające analizę i syntezę wzrokową , słuchową oraz sprawność manualną .

4 .ZAPEWNIENIE WARUNKÓW UTRWALANIA PRAWIDŁOWYCH UMIEJĘTNOŚCI I LIKWIDOWANIA NIEKORZYSTNYCH NA WYKÓW W CZYTANIU I PISANIU .

Pełne utrwalenie nowych umiejętności następuje wtedy , gdy są one dostatecznie utrwalone . Dla utrwalenia konieczne jest wielokrotne powtarzanie danej czynności . Natomiast powtarzanie ćwiczenia w ciągu jednego dnia raz za razem nie może dać pozytywnych rezultatów . Ćwiczenia utrwalające muszą być rozłożone w czasie , prowadzone systematycznie , w przyjaznej atmosferze – w sali zajęć wyrównawczych . Gdy dziecko już dość pewnie i sprawnie wykonuje daną czynność i spodziewamy się , że ją opanowało , sprawdzamy na następnych zajęciach dając dziecku podobne zadanie do wykonania na nowym materiale lub w nieco zmienionych warunkach .

5 .DOSTOSOWANIE CZASU TRWANIA POSZCZEGÓLNYCH ĆWICZEŃ DO WYDOLNOŚCI DZIECKA .

Czas trwania poszczególnych ćwiczeń musi być dostosowany do pracy dziecka i często ograniczony . W miarę zmęczenia dziecko coraz gorzej wykonuje daną czynność . Często przedłużający się wysiłek powoduje też nadmierne napięcie emocjonalne i ruchowe .

Ważne jest więc ograniczenie czasu trwania ćwiczeń , których wykonywanie wymaga od dziecka większego wysiłku .

Właściwe rozłożenie ćwiczeń w czasie zajęć pozwala wielokrotnie przedłużyć czas trwania ćwiczeń zasadniczych , służących poprawianiu najsłabszych funkcji i umiejętności dziecka .

6 .MOBILIZOWANIE DZIECKA DO WYKONYWANIA ZADAŃ POPRZEZ STOSOWANIE RÓŻNORODNYCH FORM ĆWICZEŃ .

Dla osiągnięcia pozytywnych wyników konieczna jest pełna aktywizacja dziecka w czasie zajęć , wytrwałość i systematyczność w pracy . Czynnikiem mobilizującym dziecko jest stosowanie różnych atrakcyjnych form zajęć . Ćwiczenia możemy uatrakcyjnić nadając im charakter zabawowy : podając zadanie w formie zgadywanek , układanek ,dobieranek , loteryjek itp. Należy jednak zawsze dostosowywać ćwiczenia do potrzeb dzieci .

EDUKACJA POLONISTYCZNA

CELE ZAJĘĆ

Wyrównywanie braków w wiadomościach wynikających z deficytów rozwojowych, zaniedbań rodzinnych, środowiskowych, słabszej predyspozycji psychofizycznej i intelektualnej dziecka do nauki.

L.p.	Typ zajęć	Rodzaj ćwiczeń	Cel ćwiczeń
1.	Ćwiczenia usprawniające funkcje wzrokowe	<p>1.Na materiale bezsłownym:</p> <ul style="list-style-type: none">a) oglądanie obrazków, kolorowanie, kreskowanie i zamalowywanie wg poleceń nauczyciela i sytuacji przedstawionej na ilustracjach;b) malowanie , rysowanie kształtów litero podobnych i figur wg wzoru i poleceń nauczyciela;c) wyodrębnienie różnic między obrazkami;d) rozpoznawanie przedmiotów, wyróżnianie , określenie położenia;e) zajmowanie miejsca i układanie przedmiotów wg poleceń i kodu;f) składanie całości obrazka z jego części. <p>2.Na materiale literowym, sylabowym, razowym:</p> <ul style="list-style-type: none">a) rozróżnianie w dużym formacie elementów liter;b) kreślenie po śladzie elementów liter i kształtów geometrycznych wg poleceń;c) rozpoznawanie liter: a, o, i, e, y;d) rozpoznawanie liter : d, j, g, n, p, r, ą, w, z, ó, ł, b, f, h, z – w układach wielo literowych, sylabach, wyrazach, uzupełniankach obrazkowych – wyrazowych w tekście ;e) Rozpoznawanie i określanie miejsca dwuznaków, miejsc ze zmiękczeniem przez „i” (niezgłoskotwórcze), ze zmiękczeniem przez kreskę;f) wyszukiwanie wyrazów z jednakową literą np. : lok, lis, las;g) uzupełnianie wyrazów brakującą sylabą;h) wyszukiwanie drugiego słowa w wypisywanym szeregu wyrazów np. : latarka – lata, tarka;	<p>Kształcenie pamięci wzrokowej, usprawnienie umiejętności obserwacji i właściwej interpretacji poleceń nauczyciela .Eliminowanie zbędnych ruchów i braku koordynacji.</p> <p>Kształcenie spostrzegawczości, pamięci wzrokowej, umiejętności analizy i syntezy, koordynacji wzrokowo-słuchowej, wdrażanie do koncentracji uwagi i prawidłowej interpretacji poleceń nauczyciela, usprawnienie spostrzegania wzrokowego w zakresie wyodrębniania figury z tła, usprawnienie koordynacji wzrokowo-słuchowej, spostrzeganie stosowanych przeniesień.</p>

		<p>i) uzupełnianie wyrazów z jednakową literą, szukanie rymu do danego słowa;</p> <p>j) oznaczanie kolejnego miejsca eksponowanej głoski w wyrazie np. : Ola, bLOk;</p> <p>k) wyszukiwanie wskazanych sylab w wyrazach jednosylabowych, dwusylabowych'</p> <p>l) dobieranie podpisów do ilustracji;</p> <p>m) uzupełnianie wyrazów odpowiednią literą w ramach utrwalonej reguły ortograficznej :</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozsypanki; • układanki obrazkowo – wyrazowe; • loteryjki; • gry obrazkowo – wyrazowe • łamigłówki 	<p>Wdrażanie do samodzielnego i dokładnego wykonywania poleceń nauczyciela.</p>
--	--	--	---

EDUKACJA MATEMATYCZNA

CELE ZAJĘĆ

1. Korygowanie i wspomaganie tych procesów, od których zależy uczenie się matematyki;
2. Wyciszanie lękowych nastawień do zadań wymagających wysiłku intelektualnego;
3. Dostarczanie dodatnich emocji w celu wzmocnienia aktywności i zachowań zmierzających do osiągnięcia intelektualnego sukcesu.

L.p.	Typ zajęć	Rodzaj ćwiczeń	Cel ćwiczeń
1.	Ćwiczenia usprawniające rozumienie pojęć związanych ze stosunkami przestrzennymi	Na podstawie obserwacji doświadczeń wskazywanie położenia przedmiotów i elementów	Usprawnienie uwagi, pamięci i spostrzegawczości
2.	Ćwiczenia utrwalające pojęcie zbioru	a) klasyfikacja zbiorów ze względu na ich liczebność, przeliczanie zbiorów; b) ustalanie równoliczności zbiorów na podstawie przeliczenia i łączenia w pary; c) uzupełnianie elementów w zbiorze	Usprawnianie prawidłowości które trzeba przestrzegać przy obliczaniu liczebności zbioru
3.	Ćwiczenia związane z monografią liczby i rozpoznawanie liczb	a) poprawna eliminacja liczb; b) pisanie liczb w ciągu; c) rozpoznawanie liczb wśród innych elementów	Usprawnienie spostrzegawczości, pamięci, uwagi, analiza wzrokowa
4.	Usprawnienie techniki rachunkowej i umiejętności dodawania i odejmowania w zakresie 20	a) prawidłowe umiejscawianie liczb 0 – 20 na osi liczbowej; b) powtórzenie dodawania i odejmowania w zakresie 20 <ul style="list-style-type: none"> - bez przekroczenia progu dziesiątkowego; - z przekroczeniem progu dziesiątkowego przez dopełnienie do 10 – rozumienie i stosowanie własności zadań c) rozwiązywanie zadań tekstowych	Usprawnienie umiejętności sprawnego wykonywania dodawania i odejmowania

5.	Ćwiczenia umiejętności dodawania i odejmowania w zakresie 100	<ul style="list-style-type: none"> a) powtórzenie zapisu liczb do 100 z wyróżnieniem cyfry dziesiątek i cyfry jedności; b) różne sposoby dodawania i odejmowania w zakresie 100 bez przekroczenia progu dziesiątkowego; c) różne sposoby dodawania i odejmowania w zakresie 100 z przekroczeniem progu dziesiątkowego; d) rozwiązywanie zadań tekstowych 	Uświadomienie kanonów postępowania przy rozwiązywaniu zadań tekstowych
6.	Ćwiczenia usprawniające mnożenie i dzielenie liczb jednocyfrowych w zakresie 30	<ul style="list-style-type: none"> a) powtórzenie mnożenia z rozszerzeniem zakresu iloczynów do 30 b) praktyczne poznawanie i stosowanie umów dotyczących kolejności wykonywania działań; c) dzielenie liczby przez liczbę jako działanie odwrotne do mnożenia; d) liczby parzyste i nieparzyste, podzielne przez 3,5,2; e) rozwiązywanie zadań tekstowych 	funkcji pamięciowego, poprzez zabawy.
7.	Mnożenie i dzielenie w zakresie 100	<ul style="list-style-type: none"> a) różne sposoby obliczania iloczynów z wykorzystaniem rozdzielności mnożenia względem dodawania; b) liczby parzyste i nieparzyste; c) praktyczne rozumienie pojęcia podzielności (związek z wielokrotnością) d) przedstawianie liczby w postaci zapisu; e) Rozwiązywanie, układanie, przekształcanie zadań tekstowych 	Eliminacja bariery lękowej w czasie samodzielnego rozwiązywania zadań
8.	Rozszerzenie numeracji do 1000	<ul style="list-style-type: none"> a) wyodrębnianie setek, dziesiątek, jedności – przedstawienie liczb w postaci: $425=400+20+5=4*100+2*10+5*1$; b) wymawianie i pisownia liczebników; c) dodawanie typu: $300+400$; $700-300$; $300+48$; d) porównywanie liczb trzycyfrowych np.: 421 i 390; 	Budzenie wiary we własne siły poprzez dostosowanie zadań do możliwości i umiejętności

<p>9.</p>	<p>Ćwiczenia usprawniające mnożenie i dzielenie</p>	<p>a) powtórzenie własności mnożenia poznanych w klasie II</p> <p>b) ćwiczenia kształtujące biegłość mnożenia i dzielenia;</p> <p>c) Praktyczne stosowanie rozdzielności mnożenia i dzielenia wzgl. dodawania i odejmowania;</p> <p>d) Zabawy indywidualne i w grupie- utrwalające tabliczkę mnożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - milczki - gry planszowe - zabawy z hasłem - gry rachunkowe z kodem - uzupełnianki liczbowe, kolorowanki matematyczne itp. <p>e) działania z użyciem nawiasów;</p> <p>f) rozwiązywanie zadań tekstowych</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie do ilustracji - przekształcanie <p>g) zadania indywidualne i dla grupy;</p> <ul style="list-style-type: none"> - dzielenie liczby przez 1, przez nią samą, przypomnienie i utrwalenie pojęcia „liczba parzysta i nieparzysta” <p>h) badanie podzielności liczb przez 2,5,10;</p> <p>i) ćwiczenia indywidualne, zróżnicowane na porównywanie ilorazowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> - tyle razy więcej, tyle razy mniej - ile razy więcej, ile razy mniej? <p>j) dzielenie z resztą</p>	<p>Utrwalanie toku postępowania w czasie rozwiązywania zadania tekstowego, doskonalenie rachunku pamięciowego, usprawnianie umiejętności analizy i syntezy, myślenie operacyjne</p>
<p>10.</p>	<p>Ćwiczenia usprawniające dodawanie i odejmowanie w zakresie 1000</p>	<p>a) powtórzenie numeracji w zakresie 1000-dziesiątkowy układ pozycyjny (pomoce dydaktyczne, pudełka-rzędy dziesiętne)</p> <p>b) dodawanie i odejmowanie różnymi sposobami(indywidualne ćwiczenia wg możliwości dziecka)</p> <p>c) algorytm dodawania i odejmowania pisemnego – automatyzacja rachunku</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodawanie bez przekraczania progu dziesiątkowego - dodawanie i odejmowanie z przekroczeniem progu dziesiątkowego i setkowego - podwójne przekroczenie progu <p>d) rozwiązywanie zadań tekstowych</p>	<p>Usprawnienie myślenia logicznego i operacji matematycznych, wdrażanie do wyrażania się językiem matematycznym</p>

11.	Ćwiczenia usprawniające mnożenie i dzielenie w zakresie 1000, bez reszty i z resztą	a) ćwiczenia pogłębiające rozumienie własności mnożenia np. : $2*2*2*2*2=$ $3*3*3*3*3=$ b) mnożenie przez dziesiątki i setki; c) praktyczne stosowanie rozdzielności mnożenia względem dodawania – obliczanie iloczynów typu : $3*247=$ $20*24=$	
------------	---	--	--

Bibliografia :

1. **Czajkowska** – „Zajęcia korekcyjno – kompensacyjne w szkole”
2. **Gołyszny** – „Zeszyt ćwiczeń dodatkowych do języka polskiego oraz zajęć reedukacyjnych”
3. **Gruszczyk-Kolczyńska** – „Dzieci ze specyficznymi trudnościami z uczenia się matematyki”
4. **Polok** – „Zeszyt ćwiczeń dodatkowych dla matematyki oraz zajęć reedukacyjnych, kl. I, II, III”
5. **Postolska** – „Matematyka inaczej”
6. **Smoileńska** – „Ćwiczenia wyrównawcze w zakresie czytania i pisania”
7. **Sosna** – „Wymawianie poprawne głóski- zeszyt I, II, III”